

NATUURTOETS

PARKSESTEEG 2, OVERASSELT

NATUURTOETS PARKSESTEEG 2, OVERASSEL

Uitgebracht aan: De heer F.J.M de Grunt
Parksesteeg 2
6611 KH Overasselt

Uitgebracht door: Aequator Groen & Ruimte bv
De Drieslag 25
8251 JZ Dronten

Contactpersoon: André de Bonte
06 531 51 731

Auteur(s): Marijke van der Tol - Beris
André de Bonte

Versie: Definitief

Datum: 20 september 2011

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	Achtergronden	1
1.2	Leeswijzer	1
1.3	Methode	1
2	HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE	2
2.1	Huidige situatie	2
2.2	Toekomstige situatie	2
3	BESCHERMDE SOORTEN	3
3.1	Beschermde soorten in de (ruime) omgeving van het plangebied	3
3.2	Toets Flora- en Faunawet	5
4	BESCHERMDE GEBIEDEN	7
4.1	De aanwezigheid van beschermde gebieden	7
4.2	Toets Natuurbeschermingswet en regelgeving EHS	8
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	9
5.1	Beschermde soorten	9
5.2	Beschermde gebieden	9
6	LITERATUUR	10
	BIJLAGE I: FLORA- EN FAUNAWET EN RODE LIJSTEN	11
	BIJLAGE II: BESCHERMDE GEBIEDEN EN DE NATUURBESCHERMINGSWET	13
	BIJLAGE III BESCHERMDE SOORTEN IN HET PLANGEBIED	15
	BIJLAGE IV: INLEIDING OP HET VLEERMUISPROTOCOL	19

1 INLEIDING

1.1 Achtergronden

Aan de Parksesteeg 2, 6611 KH Overasselt worden het woonhuis en de daarachter gelegen stal gesloopt. Na de sloop worden op deze locatie drie woonhuizen gerealiseerd.

Het doel van deze natuurtoets is bepalen of de sloop van het woonhuis en de stal en de bouw van drie nieuwe woningen in strijd is met de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de regelgeving rondom de Ecologische Hoofdstructuur. Bijlage I beschrijft de Flora- en Faunawet en belangrijke verbodsbepalingen. Bijlage 2 geeft uitleg over beschermde gebieden en de natuurbeschermingswetgeving.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk twee beschrijft de huidige en de toekomstige situatie in het plangebied. In hoofdstuk drie worden de plannen getoetst aan de Flora- en Faunawet. Hoofdstuk vier toetst de plannen aan de Natuurbeschermingswet 1998 en de regelgeving rondom de ecologische hoofdstructuur. In hoofdstuk vijf worden conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.

1.3 Methode

Om eventuele conflicten van de voorgenomen plannen met de wetgeving boven water te krijgen zijn een aantal stappen doorlopen:

- Informatie over de voorgenomen plannen is verstrekt door de opdrachtgever.
- Met behulp van verspreidingsgegevens (literatuur en internet) is nagegaan welke door de wet beschermde plant- en diersoorten in de directe omgeving van het plangebied voorkomen.
- Gedurende een veldbezoek op 7 januari 2011 is achterhaald welke van bovengenoemde soorten relevant zijn.
- De aanwezigheid van beschermde gebieden in de omgeving is onderzocht.

2 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 Huidige situatie

Het plangebied is gelegen aan de Parksesteeg 2, 6611 KH Overasselt. In het plangebied staat een woonhuis met daaraan vast een oude stal. De oude opstallen aan de zuidzijde van het plangebied zijn reeds gesloopt. Schuin tegenover het huis (west) staat een open schuur. Foto 1 geeft een indruk van de huidige situatie in het plangebied.

Foto 1 Huidige situatie in het plangebied. Vooraanzicht van het huis (links), zijaanzicht (midden), binnenin de stal achter het huis (rechts)

2.2 Toekomstige situatie

Ten behoeve van de plannen zullen het woonhuis en de stal worden gesloopt. De open schuur zal blijven bestaan. Op de locatie van de oude opstallen en ten zuiden van het te slopen woonhuis worden drie nieuwe woningen gerealiseerd. De toekomstige situatie is schematisch weergegeven in figuur 2. Er worden geen bomen gerooid, tevens worden er geen sloten gedempt.

Foto 2 Toekomstige situatie in het plangebied. Reeds gesloopte opstallen (rood), te slopen woning en stal (geel).

3 BESCHERMDE SOORTEN

3.1 Beschermde soorten in de (ruime) omgeving van het plangebied

Door gebruik te maken van verspreidingsgegevens (zie literatuurlijst) is achterhaald, welke beschermde soorten in de (ruime) omgeving van het plangebied voorkomen. Met de omgeving van het plangebied wordt het uurhok (5x5 km) bedoeld, waarin het plangebied ligt. Met ruime omgeving worden de aanliggende uurhokken bedoeld. Dat is een gebied van 15x15 km. Gedurende een veldbezoek op 7 januari 2011 is vervolgens bepaald, welke van de soorten uit de omgeving mogelijk geschikt leefgebied vinden in het plangebied. De beschermde soorten zijn weergegeven in Bijlage III.

Vogels

In het plangebied komt zeer waarschijnlijk een aantal soorten vogels voor. Aangenomen wordt dat vogels in de (ruime) omgeving van het plangebied tot broeden komen. In de stal achter het huis is een oud nest van de boerenwaluw aanwezig. Omdat de stal geheel is afgesloten en al enkele jaren niet meer wordt gebruikt wordt aangenomen dat dit nest verlaten is.

Vleermuizen

Uit verspreidingsgegevens (Janssen & Schaminée, 2008; www.zoogdieratlas.nl; Limpens *et al.*, 1998) blijkt het voorkomen van baardvleermuis en franjestaart in de ruime omgeving, en gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis in de directe omgeving van het plangebied. Volgens de verspreidingsgegevens uit Janssen & Schaminée (2008) betreffen de waarnemingen van ruige dwergvleermuizen en meervleermuizen trekkende exemplaren.

Vleermuizen verblijven voornamelijk in bomen en gebouwen. Boombewonende soorten zijn gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis (www.vleermuisnet.nl). In het plangebied zullen geen bomen gerooid worden.

In gebouwen verblijvende soorten zijn gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, meervleermuis en laatvlieger. De gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor warme zolders in oude gebouwen, zoals kerktorens. De gewone dwergvleermuis verblijft vaak in spouwmuren, of onder dakpannen (www.vleermuisnet.nl). Onderdeel van de plannen is de sloop van het woonhuis en de oude stal. Deze oude stal is sinds enkele jaren niet meer in gebruik. De muren van de stal zijn enkelsteens. De dakbedekking bestaat uit dakpannen. Deze dakpannen liggen los op de houten balken die het frame van het dak vormen. In de stal zijn geen mogelijke verblijfplaatsen aangetroffen van vleermuizen. Tevens zijn er geen sporen van verblijvende vleermuizen aangetroffen.

De eigenaar heeft afgeraden om op de zolder te gaan om deze te inspecteren, vanwege de slechte bouwkundige staat van het gebouw. Vanwege de lichtval op de zolder en het feit dat de dakpannen los op de houten balken van het frame liggen wordt aangenomen dat de zolder geen mogelijke verblijfplaatsen biedt aan vleermuizen.

De voorzijde van het gebouw is in gebruik als woonhuis. De buitenmuren zijn spouwmuren. De ontluchtingsgaten zijn op 1 meter hoogte aangebracht. Aan de binnenzijde van het dak zijn houten platen aangebracht. De dakpannen liggen hier direct op; er is geen isolatie aanwezig.

Op de zoldering zijn geen sporen aangetroffen van verblijvende vleermuizen. De spouwmuren kunnen verblijfplaatsen bieden aan vleermuizen. Er zijn geen sporen aangetroffen van verblijvende vleermuizen.

Overige zoogdieren

In de ruime omgeving van het plangebied zijn in het verleden de licht beschermde aardmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, gewone bosspitsmuis, hermelijn, veldmuis en woelrat en de zwaar beschermde bever aangetroffen. In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen gedaan van de licht beschermde bosmuis, bunzing, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, ree, rosse woelmuis, vos en wezel, en het middelzwaar beschermde damhert, wild zwijn, eekhoorn en steenmarter. Ook is in het verleden de zwaar beschermde das waargenomen (www.zoogdieratlas.nl).

De directe omgeving van het plangebied biedt geschikt leefgebied aan enkele licht beschermde soorten, zoals de aardmuis, huisspitsmuis en konijn. In het gras rondom de woning zijn tijdens het veldbezoek op 7 januari 2011 graafsporen aangetroffen van konijnen.

Het damhert komt vooral voor in lichte loofbossen en gemengde bossen met een dichte ondergroei en voldoende gras (www.zoogdierverseniging.nl). Volgens de gegevens van de gemeente komt het damhert niet in het wild voor binnen de gemeentegrenzen (mondeling overleg de heer Van de Leur). Het wild zwijn heeft een voorkeur voor eiken- en beukenbossen met moerassige plaatsen, waar ze in ondiepe poelen een modderbad kunnen nemen (www.zoogdierverseniging.nl). Het wild zwijn komt niet ten westen van het Maas-Waal kanaal voor (mondeling overleg de heer Van de Leur).

Eekhoorns hebben een voorkeur voor oudere bossen, maar worden ook waargenomen in jonge bossen, houtwallen, parken en tuinen. Voedsel wordt gezocht in bomen en op de grond. De nesten worden gemaakt in boomkruinen (www.zoogdierverseniging.nl). De das leeft in allerlei soorten biotopen. Belangrijke eisen aan het leefgebied zijn voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een goed doorgraafbare bodem (www.zoogdierverseniging.nl). Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan deze soorten beschermde zoogdieren.

Steenmarters komen vooral voor in de omgeving van (oude) boerderijen en schuren. De soort heeft een voorkeur voor kleinschalig landbouwgebied met heggen en houtwallen. In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen van steenmarters.

Vissen en amfibieën

In de ruime omgeving zijn de licht beschermde meerkikker, de middelzwaar beschermde rivierdonderpad en de zwaar beschermde grote modderkruiper, poelkikker, heikikker, kamsalamander en knoflookpad in het verleden waargenomen (www.ravon.nl). In de directe omgeving van het plangebied zijn de licht beschermde bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, middelste groene kikker, de middelzwaar beschermde alpenwatersalamander en kleine modderkruiper en de zwaar beschermde rugstreeppad en bittervoorn in het verleden waargenomen (www.ravon.nl). In het plangebied zijn geen sloten of andere wateren aanwezig. Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan deze beschermde soorten vissen en amfibieën.

Reptielen

Volgens verspreidingsgegevens komen de middelzwaar beschermde levendbarende hagedis en de zwaar beschermde hazelworm voor in de directe omgeving van het plangebied (www.ravon.nl). Het voorkeurs habitat van de hazelworm bestaat uit enigszins vochtige, met dichte vegetatie bedekte ge-

bieden. Het is een typische soort van open bos- en heidegebieden op de hoge zandgronden (Creemers & van Delft 2009). De levendbarende hagedis is een karakteristieke begeleider van de hazelworm. De levendbarende hagedis heeft een voorkeur voor vochtige en natte habitats in heide, hoogveen, en langs infrastructuur (Creemers & van Delft, 2009). In het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig voor deze twee beschermde soorten.

Ongewervelden

Volgens verspreidingsgegevens is het voorkomen van het zwaar beschermde heideblauwtje, de iepepage en de keizersmantel bekend in de ruime omgeving van het plangebied (EIS-Nederland, 2007). In de directe omgeving van het plangebied zijn in het verleden het middelzwaar beschermd vliegend hert en de zwaar beschermde gestreepte waterroofkever waargenomen (Smits 2007; Huibregts, 2004).

Het vliegend hert is gebonden aan bossen, bosranden en houtwallen en worden aangetroffen op stammen van eiken. De larven zijn afhankelijk van dood eikenhout (EIS-Nederland, 2007). Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan het vliegend hert. Zowel de larven als de volwassen gestreepte waterroofkevers leven in het water (Huibregts, 2004). Er zijn geen sloten of andere wateren aanwezig binnen het plangebied.

Planten

Tijdens het veldbezoek op 7 januari 2011 zijn geen beschermde soorten planten waargenomen. Het plangebied vormt geen geschikt leefgebied voor beschermde soorten planten.

3.2 Toets Flora- en Faunawet

Vogels

Indien de werkzaamheden in het broedseizoen worden uitgevoerd, kan verstoring optreden van in en rondom het plangebied broedende vogels. Dit is in strijd met artikel 11 van de Flora- en Faunawet. Om verstoring te voorkomen dient de sloop van het woonhuis en de stal aan te vangen buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt van half maart tot eind juli.

Indien de sloop start buiten het broedseizoen, zullen geen vogels gaan broeden in het plangebied, vanwege de reeds aanwezige verstoring. Zodra er toch vogels in het plangebied gaan broeden, moeten de werkzaamheden direct gestaakt worden tot na het broedseizoen.

Vleermuizen

In de stal zijn geen sporen van mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Daarnaast biedt de stal geen mogelijke verblijfplaatsen aan vleermuizen: onder de dakpannen is geen isolatie aangebracht en er zijn geen spouwmuuren aanwezig.

De spouwmuuren van het woonhuis bieden mogelijke geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Er zijn echter geen sporen van verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het plangebied. Toch dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van deze dieren. Daarom is in eerste instantie geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te voeren volgens het vleermuisprotocol naar de aanwezigheid van laatvlieger en gewone dwergvleermuis.

De kans op verblijvende vleermuizen in het plangebied is zeer klein. Mede vanwege de hoogte van de tochtgaten in de spouwmuren. Daarom is na overleg met tussen DLV Bouw, Milieu en Techniek (adviseur van de heer De Grunt) en de gemeente (de heer Van de Leur) afgesproken om geen aanvullend onderzoek uit te voeren, maar om voor de sloop het microklimaat in de spouwmuren dusdanig te verstoren, zodat deze muren geen verblijfplaatsen meer bieden aan vleermuizen. Dit gebeurt door het maken van gaten in deze muren in de laatste week van september.

Indien later tijdens de sloop vleermuizen worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden onmiddellijk te worden stilgelegd, totdat de vleermuizen uit eigen beweging zijn weggevlogen.

Het advies wordt gegeven om tijdens de bouw van de nieuwe woning rekening te houden met gebouwbewonende vleermuizen, ter compensatie van eventuele verblijfplaatsen die verloren gaan door de sloop van de woning. Dit kan door het aanbrengen van één of meerdere inmetselstenen, geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen.

Overige zoogdieren

Het plangebied biedt geschikte leefomgeving aan enkele licht beschermde soorten zoogdieren. In de directe omgeving van het plangebied is voldoende vervangend leefgebied aanwezig, in de vorm van bosjes, akkerland en weiland. Daarom zal het uitvoeren van de plannen geen negatieve effecten hebben op deze beschermde soorten. Daarnaast geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling van ontheffing voor ruimtelijke ontwikkeling. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de wetgeving.

Vissen, amfibieën en reptielen

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen die, volgens verspreidingsgegevens, in de (ruime) omgeving van het plangebied zijn waargenomen.

Ongewervelden

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving aan beschermde soorten die in het verleden in de (ruime) omgeving van het plangebied zijn waargenomen.

Planten

Het plangebied biedt geen geschikte leefomgeving voor beschermde planten.

4 BESCHERMDE GEBIEDEN

4.1 De aanwezigheid van beschermde gebieden

Natura2000

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000 gebied. Percelen binnen een straal van 3 kilometer maken ook geen onderdeel uit van een Natura2000 gebied. Het dichtstbijzijnde Natura2000 gebied is Uiterwaarden Waal op minimaal 8 kilometer afstand.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geldt het “Nee, tenzij” – principe. Ingrepen binnen de EHS kunnen plaats vinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en de resterende schade wordt gecompenseerd. Het perceel ten zuiden van de Parksesteeg maakt onderdeel uit van de EHS. Het perceel ten noorden van Parksesteeg maakt geen onderdeel uit van de EHS. Percelen grenzend aan het plangebied maken ook onderdeel uit van de EHS.

Voor het noordelijke perceel geldt dat de plannen van de heer De Grunt geen effect hebben op de aanwezige EHS; de structuur zal niet worden doorbroken en er worden geen ingrepen uitgevoerd die effect hebben op de hydrologie of de geologie van de omgeving. Daarom worden hier geen conflicten met de regelgeving verwacht.

Het perceel ten zuiden van de Parksesteeg maakt onderdeel uit van de EHS. Ingrepen binnen de EHS kunnen plaats vinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en de resterende schade wordt gecompenseerd. Op dit moment zijn er geen natuurwaarden aanwezig op dit perceel. Het bouwen van de nieuwe woning zal dus geen negatieve effecten hebben op aanwezige natuurwaarden. Daarom worden er geen conflicten met de regelgeving verwacht.

Nationale landschappen

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een nationaal landschap.

4.2 Toets Natuurbeschermingswet en regelgeving EHS

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000 gebied. Het perceel ten zuiden van de Parksesteeg en de percelen grenzend aan het plangebied maken wel onderdeel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Het noordelijke perceel maakt geen onderdeel uit van de EHS. Op dit moment zijn er geen natuurwaarden aanwezig op het perceel ten zuiden van de Parksesteeg. Het bouwen van de nieuwe woning zal dus geen negatieve effecten hebben op aanwezige natuurwaarden. Rekening houdend met de aard en de kleinschaligheid van de plannen zullen deze geen invloed hebben op de EHS en treden er geen conflicten op met de Natuurbeschermingswet 1998 en de regelgeving omtrent de Ecologische Hoofdstructuur.

Foto 3 Ligging van het plangebied (blauwe pijl) ten opzichte van Natura2000 gebieden, de EHS (groen) en het nationaal landschap (oranje) (www.rijksoverheid.nl).

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Beschermden soorten

- Na overleg tussen de gemeente (de heer Van de Leur) en DLV Bouw, Milieu en Techniek is afgesproken om in de laatste week van september het microklimaat in de spouwmuren van de woning dermate te verstoren dat deze muren geen mogelijke verblijfplaats meer biedt aan vleermuizen.
- Indien tijdens (latere) de sloopwerkzaamheden vleermuizen worden waargenomen dienen de werkzaamheden ogenblikkelijk stilgelegd te worden. Zodra de vleermuis uit eigen beweging is weggevlogen kunnen de werkzaamheden hervat worden.
- De sloopwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen (half maart tot en met juli) aan te vangen om verstoring van broedende vogels te voorkomen.

5.2 Beschermden gebieden

Gezien de aard en de kleinschaligheid van de plannen worden er geen conflicten verwacht met de natuurbeschermingswet en de regelgeving omtrent de EHS.

6 LITERATUUR

- Broekhuizen *et al.* (1992) Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht
- Bruijn, J. de. (2006) Inventarisatie van de noordse woelmuis en de waterspitsmuis in de gebieden groene punt, schapenwei en breede water (voornes Duin). Inventarisatie in het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. Strix/NWC, Dordrecht.
- Bruyne, R. de (2004) Nauwe korfslak *Vertigo angustior* Jeffreys 1830, gebaseerd op gegevens tot het jaar 2002. EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Creemers R., Van Delft, J. (2009) De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9, KNNV Uitgeverij Utrecht
- Cuppen, J.G.M., G. van Dijk, B. Koese & O. Vorst (2006) De brede geelgerande waterroofkever *Dytiscus latissimus* in Zuidwest-Drenthe. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- DHV (2009) Natura2000 beheerplan De Veluwe, werkversie
- EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (2007) Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen, EIS-Nederland, Assen.
- Janssen en Schaminée (2004) Europese Natuur in Nederland, Soorten van de habitatrichtlijn, KNNV Uitgeverij, Utrecht
- Huijbregts, H. (2004a) Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* (Degeer, 1774). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Huijbregts, H. (2004b) Heldenbok *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Huijbregts, H. (2004c) Juchtleerkever *Osmoderma eremita* (Scopoli, 1763). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kalkman, V.J. (2004) Zeggekorfslak *Vertigo moulinsiana* (Dupuy, 1849). – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Ketelaar, R., Ruiters, E.J., Uilhoorn, H.M.G. (2007) Habitatkeuze van de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in Nederland, Brachytron 11
- Limpens *et al.* (1997) Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht
- N005-4410126FKO-wga-V03-NL
- Ministerie van LNV en VROM (2008) Spelregels EHS, beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS, brochure
- Programmadirectie Natura 2000 (2009) Natura2000-gebied Deelen, ontwerpaanwijzingsbesluit, PDN/2009-014
- Smit, J.T. Het vliegend hert (2005) www.science.naturalis.nl.
- Smit, J.T. (2007) Actuele en potentiële verspreiding van het vliegend hert in Nederland. – EIS - Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Timmermans *et al.* (2004) Gewone rivierkreeft *Astacus astacus* (Linnaeus, 1758), EIS Nederland, www.naturalis.nl/eis

www.natuurkalender.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ravon.nl

www.vleermuisnet.nl
www.vlinderstichting.nl
www.wetten.overheid.nl

www.zoogdiervereniging.nl
www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGE I: FLORA- EN FAUNAWET EN RODE LIJSTEN

1. Uitleg over de Flora- en Faunawet (minInv.nl)

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en Faunawet in werking. De wet, waarin EU-richtlijnen voor de bescherming van soorten en het internationale CITES-verdrag voor de handel in bedreigde soorten zijn opgenomen, regelt de bescherming van plant- en diersoorten in Nederland.

Doel

Het doel van de wet is het behouden en beschermen van in het wild levende plant- en diersoorten, waarbij het “nee tenzij” principe als uitgangspunt dient. Alle activiteiten die een negatieve invloed hebben op beschermde plant- en diersoorten zijn dus verboden. Van dit verbod kan onder voorwaarden worden afgeweken.

Verbodsbepalingen (wetten.overheid.nl)

Het is verboden:

- Planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (Artikel 8).
- Dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (Artikel 9).
- Dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (Artikel 10).
- Nesten, hollen, of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (Artikel 11).
- Eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (Artikel 12).

Zorgplicht

De zorgplicht houdt in dat menselijke activiteiten niet nadelig mogen zijn voor zowel beschermde als niet beschermde plant- en diersoorten en is dus altijd van toepassing. Wanneer het niet mogelijk is om negatieve gevolgen te voorkomen, dienen de gevolgen beperkt te worden of ongedaan gemaakt te worden.

Beschermde leefomgeving

Het is, middels de Flora- en Faunawet, voor provincies mogelijk om plaatsen aan te wijzen die dienen als beschermde leefomgeving. Hierdoor kunnen plaatsen die belangrijk zijn voor het voortbestaan van plant- en/ of diersoorten worden beschermd.

Bescherming via 3 categorieën (zie bijlage III)

Of een soort voor bescherming in aanmerking komt hangt onder andere af van de mate waarin de soort met uitsterven bedreigd is en de zeldzaamheid. Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen omdat de lijst erg lang zou worden, aangezien alle vogelsoorten (m.u.v. exoten) in Nederland beschermd zijn. Plant- en diersoorten worden beschermd aan de hand van 3 tabellen:

- **Tabel 1**
In deze tabel staan de licht beschermde soorten. Het betreft met name beschermde, maar algemeen voorkomende soorten. Voor de soorten in deze tabel is vrijstelling mogelijk. Het verlenen van vrijstelling doet geen afbreuk aan de huidige, gunstige staat van instandhouding. Er dient echter voor deze soorten wel rekening te worden gehouden met de zorgplicht.
- **Tabel 2**
In deze tabel staan de middelzwaar beschermde soorten. Voor de soorten in tabel 2 geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. De vereiste gedragscode moet ter goedkeuring zijn ingediend bij het ministerie van LNV. In de gedragscode wordt aangegeven hoe werkzaamheden worden uitgevoerd zodanig dat schade aan soorten geminimaliseerd wordt. Als er geen gedragscode is, moet bij overtreding een ontheffing worden aangevraagd.
- **Tabel 3**
In deze tabel staan de zwaar beschermde soorten. Wanneer verbodsbepalingen worden overtreden dient een ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld, waarbij wordt nagegaan of de ingreep afbreuk doet aan de huidige, gunstige staat van instandhouding, of er alternatieven zijn en of er sprake is van een in de wet genoemd belang.

Vogels

Alle vogels, met uitzondering van exoten, zijn in Nederland beschermd. Het is dan ook verboden om werkzaamheden uit te voeren waarbij vogels gedood of verontrust worden, of waarbij nesten of verblijfplaatsen worden verstoord. Het is verboden om gedurende het broedseizoen activiteiten te ondernemen die een negatief effect hebben op broedvogels.

2. Rode Lijsten (www.minInv.nl)

Op de Rode Lijsten staan soorten die zich in Nederland voortplanten. Het gaat daarbij om soorten die speciale aandacht nodig hebben om te voorkomen dat ze met uitsterven bedreigd raken. De Rode Lijsten hebben een signaleringsfunctie en ze hebben geen juridische status. Soorten die op de Rode Lijst staan hebben niet per definitie een beschermingsstatus. Daarvoor is opname onder de Flora- en Faunawet nodig. De soorten worden verdeeld in 8 categorieën:

- Uitgestorven op wereldschaal
- In het wild uitgestorven op wereldschaal
- Verdwenen uit Nederland
- In het wild verdwenen uit Nederland
- Ernstig bedreigd
- Bedreigd
- Kwetsbaar
- Gevoelig

BIJLAGE II: BESCHERMDE GEBIEDEN EN DE NATUURBESCHERMINGSWET

Door waardevolle natuurgebieden te beschermen kunnen bijzondere plant- en diersoorten in Nederland beter overleven. Gebiedsbescherming betekent dat gebieden met bijzondere natuurwaarden wettelijk beschermd zijn.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Het ministerie van LNV heeft in 1990 de EHS geïntroduceerd. Het doel van de Ecologische Hoofdstructuur is de instandhouding en ontwikkeling van natuurgebieden en de daarin voorkomende soorten. Het bestaat uit een netwerk van natuurgebieden in Nederland. De EHS is opgebouwd uit bestaande gebieden, zoals de Veluwe, en wordt uitgebreid met de ontwikkeling van nieuwe natuur. Variatie in verschillende typen natuur zijn daarbij belangrijk. Om verschillende typen natuur te verbinden wordt gebruik gemaakt van bijvoorbeeld ecoducten en faunapassages.

Binnen de EHS zijn geen ingrepen mogelijk. Alleen bij groot maatschappelijk belang kan het Rijk de functie natuur laten wijken voor andere functies.

Natura 2000

De Natura 2000 is een netwerk van natuurgebieden in Europa en vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Het doel van Natura 2000 is de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die in Europa van belang zijn. Een aantal gebieden in Nederland zijn van internationaal belang, zoals de Waddenzee. Daarnaast heeft Nederland de verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld de Noordse woelmuis, aangezien deze soort alleen in Nederland voorkomt. Voor het overleven van deze soort zijn onder andere de Natura 2000 gebieden "Grote Wielen" in Friesland belangrijk.

Nationale Parken

Er zijn in Nederland 20 Nationale Parken. Een Nationaal Park is een aaneengesloten gebied van minimaal 1000 hectare en geselecteerd vanwege de voor Nederland bijzondere natuurwaarde. Bijna alle Nationale Parken zijn onderdeel van Natura 2000 en/ of de EHS.

Nationale Landschappen

Er zijn in Nederland 20 Nationale Landschappen. Deze gebieden zijn uniek door de combinatie van cultuurhistorische en natuurlijke elementen. Behoud, beheer en versterking van landschap, natuur en cultuurhistorie is belangrijk. In Nationale Landschappen wordt gewoond en gewerkt en het zijn daarom geen beschermde natuurgebieden. Binnen een Nationaal Landschap zijn ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk, mits de belangrijkste landschappelijke kwaliteiten niet worden aangetast.

Binnen de Nationale Landschappen liggen natuurgebieden die onderling verbonden zijn door bijvoorbeeld singels en beken. Het netwerk heeft een hoge natuurwaarde en is een mooi aanvulling op de EHS. Een aantal soorten, zoals een aantal weidevogels, is in sterke mate afhankelijk van deze cultuurlandschappen.

Wetlands

De wetlands en de plant- en diersoorten die in de wetlands voorkomen worden beschermd door het Ramsar Verdrag. In dat Verdrag uit 1971 worden wetlands omschreven als: “waterrijke gebieden, moerassen, vennen, veen- of plasgebieden, natuurlijk of kunstmatig, met stilstaand of stromend water, zoet, brak, of zout, met inbegrip van zeewater, waarvan de diepte bij eb niet meer is dan 6 meter.” Wetlands hebben belangrijke functies voor de natuur, zoals:

- Vanwege de ligging zijn ze belangrijk voor vele trekvogels;
- Ze dienen als kraamkamer voor vissen en andere zeedieren;
- Ze zijn belangrijk voor de mens (visserij, recreatie, scheepvaart, etc.).

In Nederland ligt circa een miljoen hectare aan wetlands. Alle wetlands die zijn aangemeld bij het Ramsar bureau zijn door Nederland ook aangewezen als Natura 2000 gebied en vallen daardoor onder de Natuurbeschermingswet 1998.

Natuurbeschermingswet

Om de Natura 2000 gebieden in stand te houden en te kunnen beschermen is het nodig dit wettelijk te onderbouwen. De natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van natuurgebieden in Nederland. De wet is op 1 oktober 2005 in werking getreden. Hierdoor zijn de internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en diverse verdragen in de nationale regelgeving veranderd. Werkzaamheden die negatieve effecten hebben op Natura 2000 gebieden zijn verboden, tenzij de provincie vergunning verleent.

Voor alle Natura 2000 gebieden dient een aanwijzingsbesluit te worden opgesteld, waarin is opgenomen wat de instandhoudingsdoelen zijn. Op basis van deze doelen worden beheersplannen ontwikkeld.

Onderzoek is noodzakelijk om na te gaan of werkzaamheden in en rondom Natura 2000 gebieden negatief effect hebben op instandhoudingsdoelen of de kwalificerende waarden van het gebied. Op de vraag of er een significant negatief effect bestaat zijn 3 antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Er is dan ook geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig.
2. Er is mogelijk een negatief effect, maar dit is zeker niet significant. In dat geval volstaat een verslechterings- of verstoringstoets.
3. Er is kans op een significant negatief effect. Vergunningverlening is daarbij aan de orde en een passende beoordeling is noodzakelijk.

BIJLAGE III BESCHERMDE SOORTEN IN HET PLANGEBIED

Tabel 1: Licht beschermde soorten

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
AMFIBIEN				
Bruine kikker				
Gewone pad				
Kleine watersalamander				
Meerkikker				
Middelste groene kikker				
MIEREN				
Behaarde rode bosmier				
Kale rode bosmier				
Stronkmier				
Zwartrugbosmier				
PLANTEN				
Aardaker				
Akkerklokje				
Brede wespenorchis				
Breed klokje				
Dotterbloem				
Gewone vogelmelk				
Grasklokje				
Grote kaardenbol				
Kleine maagdenpalm				
Knikkend vogelmelk				
Koningsvaren				
Slanke sleutelbloem				
Zwanebloem				
SLAKKEN				
Wijngaardslak				
ZOOGDIEREN				
Aardmuis				
Bosmuis				
Dwergmuis				
Bunzing				
Dwergspitsmuis				
Egel				
Gewone bosspitsmuis				
Haas				
Hermelijn				
Huisspitsmuis				
Konijn				
Mol				
Ondergrondse woelmuis				
Ree				
Rosse woelmuis				
Tweekleurige bosspitsmuis				
Veldmuis				
Vos				
Wezel				
Woelrat				

* Binnen 15 x 15 km

** Binnen 5 x 5 km

Tabel 2: Middelwaar beschermde soorten

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
AMFIBIEN				
Alpenwater-salamander				
KEVERS				
Vliegend hert				
KREEFTTACTIGE				
Rivierkreeft				
PLANTEN				
Aangebrande orchis	R			
Aapjesorchis	R			
Bergklokje				
Bergnachtsorchis	R			
Bijenorchis				
Blaasvaren	R			
Blauwe zeedistel				
Bleek bosvogeltje	R			
Bokkenorchis	R			
Brede orchis	R			
Bruinrode wespenorchis	R			
Daslook				
Dennenorchis	R			
Duitse gentiaan	R			
Franjgentiaan	R			
Geelgroene wespenorchis	R			
Gele helmblom				
Gevlekte orchis	R			
Groene nachtorchis	R			
Groensteel	R			
Grote keverorchis	R			
Grote muggenorchis	R			
Gulden sleutelbloem	R			
Harlekijn	R			
Herfstschroef orchis	R			
Hondskruid	R			
Honingorchis	R			
Jeneverbes	R			
Klein glaskruid				
Kleine keverorchis	R			
Kleine zonnedaauw	R			
Klokjesgentiaan	R			
Kluwenklokje	R			
Koraalwortel	R			
Kruisbladgentiaan	R			
Lange ereprijs				
Lange zonnedaauw	R			
Mannetjesorchis	R			
Maretak				
Moeraswespen-orchis	R			
Muurbloem	R			
Pamassia	R			
Pijlscheefkelk	R			
Poppenorchis	R			
Prachtklokje				
Purperorchis	R			
Rapunzelklokje	R			
Rechte driehoeksvaren	R			

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
Rietorchis				
Ronde zonnedaauw	R			
Rood bosvogeltje	R			
Ruig klokje				
Schubvaren	R			
Slanke gentiaan	R			
Soldaatje				
Spaanse ruiter	R			
Steenanjer	R			
Steenbreekvaren				
Stengelloze sleutelbloem	R			
Stengelmvattend havikskruid	R			
Stijf hardgras	R			
Tongvaren				
Valkruid	R			
Veenmosorchis	R			
Veldgentiaan	R			
Veldsallie	R			
Vleeskleurige orchis	R			
Vliegenorchis	R			
Vogelnestje	R			
Voorjaarsadonis				
Wantsenorchis	R			
Waterdrieblad	R			
Weideklokje	R			
Weinikende nachtorchis	R			
Wilde gage	R			
Wilde herfsttijloos				
Wilde kievitsbloem	R			
Wilde marjolein				
Wit bosvogeltje	R			
Witte muggenorchis	R			
Zinkvooltje	R			
Zomerklokje	R			
Zwartsteel				
REPTIELEN				
Levendbarende hagedis				
VISSSEN				
Kleine modderkruiper				
Meerval				
Rivierdonderpad				
VLINDERS				
Moerasparel-moervlinder	R			
Vals heideblauwtje	R			
ZOOGDIEREN				
Damhert	R			
Edelhert				
Eekhoorn				
Grijze zeehond	R			
Grote bosmuis	R			
Steenmarter				
Wild zwijn				

* Binnen 15 x 15 km

** Binnen 5 x 5 km

Tabel 3: Zwaar beschermde soorten

A) Soorten Bijlage I (AMvB)

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
AMFIBIEN				
Vinpoot salamander	R			
Vuursalamander	R			
Rugstreeppad				
PLANTEN				
Groot zee gras	R			
REPTIELEN				
Adder	R			
Hazelworm	R			
Ringslang	R			
VISSEN				
Beekprik	R			
Bittervoorn	R			
Elrits	R			
Gestippelde alver	R			
Grote modderkruiper	R			
Rivierprik				
VLINDERS				
Bruin dikkopje	R			
Dwergblauwtje	R			
Dwergdikkopje	R			
Groot geaderd witje	R			
Grote ijsvogelvlinder	R			
Heideblauwtje	R			
Iepepage	R			
Kalkgrasland- dikkopje	R			
Keizersmantel	R			
Klaverblauwtje	R			
Purperstreep- parelmoervlinder	R			
Rode vuurvlinder	R			
Tweekleurig hooibeestje	R			
Veenbes- parelmoervlinder	R			
Veenhooibeestje	R			
Veld- parelmoervlinder	R			
Woud- parelmoervlinder	R			
Zilvervlek	R			
ZOOGDIEREN				
Das				
Boommarter	R			
Eikelmuis	R			
Gewone zeehond	R			
Veldspitsmuis	R			
Waterspitsmuis	R			

* Binnen 15 x 15 km

** Binnen 5 x 5 km

Tabel 3: Zwaar beschermde soorten

B) Soorten bijlage IV (Habitatrichtlijn)

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
AMFIBIEN				
Poelkikker	R			
Boomkikker	R			
Geelbuikvuurpad	R			
Heikikker	R			
Kamsalamander	R			
Knoflookpad	R			
KEVERS				
Brede geelrand-waterroofkever				
Gestreepte waterroofkever				
Heldenbok				
Juchtleerkever				
LIBELLEN				
Bronslibel				
Gaffellibel	R			
Gevlekte witsnuitlibel	R			
Groene glazenmaker	R			
Noordse winterjuffer	R			
Oostelijke witsnuitlibel	R			
Rivierrombout	R			
Sierlijke witsnuitlibel	R			
PLANTEN				
Drijvende waterweegbree	R			
Groenknolorchis	R			
Kruipend moerasscherm	R			
Zomerschroef orchis	R			
REPTIELEN				
Gladde slang	R			
Muurhagedis	R			
Zandhagedis	R			
VISSSEN				
Houting				
Steur	R			
VLINDERS				
Donker pimpelblauwtje	R			
Grote vuurvlinder	R			
Pimpelblauwtje	R			
Tijmblauwtje	R			
Zilverstreep-hooibeestje	R			

Soort	Rode Lijst -2004	Ruime omgeving *	Omgeving **	Plangebied mogelijk geschikt
WEEKDIEREN				
Bataafse stroommossel	R			
Platte schijfhoorn	R			
ZOOGDIEREN				
Baardvleermuis				
Bechstein's vleermuis	R			
Bever	R			
Bosvleermuis				
Brandt's vleermuis	R			
Bruinvis	R			
Euraziatische lynx				
Franjestaart	R			
Gewone dolfin				
Gewone dwergvleermuis				
Gewone grootoorvleermuis				
Grijze grootoorvleermuis	R			
Grote hoefijzerneus				
Hamster	R			
Hazelmuis	R			
Ingekorven vleermuis	R			
Kleine dwergvleermuis				
Kleine hoefijzerneus	R			
Laatvlieger				
Meervleermuis				
Mopsvleermuis				
Nathusius' dwergvleermuis				
Noordse woelmuis	R			
Otter	R			
Rosse vleermuis				
Ruige dwergvleermuis				
Tuimelaar	R			
Tweekleurige vleermuis				
Vale vleermuis	R			
Watersvleermuis				
Wilde kat				
Witflankdolfijn				
Witsnuitdolfijn				

* Binnen 15 x 15 km

** Binnen 5 x 5 km

BIJLAGE IV: INLEIDING OP HET VLEERMUISPROTOCOL

Het protocol voor vleermuisinventarisaties

Doel van het protocol

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de Flora en faunawet. Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie.

Het protocol bundelt daartoe de bestaande kennis over onder meer de beste veldcondities, de perioden voor onderzoek, het aantal en de duur van veldbezoek. Het protocol geeft niet aan onder welke condities vleermuizen kunnen voorkomen maar onder welke condities de aanwezige vleermuizen het best kunnen worden waargenomen.

Het protocol is opgesteld voor de Flora en Faunawet optimaal te laten verlopen. Wanneer het protocol in essentie is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Het toepassen van het protocol geeft grote mate van zekerheid op twee punten:

- Dat de Dienst Landelijk Gebied geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een (pro forma) ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 Ffw.
- Dat een onderzoek stand houdt in een eventuele juridische procedure.

Status van het protocol

Het protocol voor het inventariseren van vleermuizen is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging, in overleg met de Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. In expertmeetings zijn in 2008 de voorschriften ontwikkeld en op basis van toepassing gedurende het seizoen in 2008 en 2009 geëvalueerd. De voor u liggende versie is uitgebracht op 5 maart 2010.

Volgens de GaN is het protocol gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke inzichten, voldoet het aan de eisen die het bevoegd gezag stelt en biedt het eenduidigheid over het begrip “gedegen onderzoek” uit de Flora en Faunawet. Het protocol wordt onder auspiciën van de Gegevensautoriteit Natuur aan de hand van opgedane ervaringen en nieuwe onderzoekskennis, bijvoorbeeld over het voorkomen van soorten, seizoensactiviteit of nieuw onderkende gebiedsfuncties, jaarlijks geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd.

Naar de mening van bij het vakberaad betrokken vleermuisdeskundigen zijn de gebruikte data voor vleermuissoorten onder de Nederlandse omstandigheden onvoldoende gedocumenteerd en derhalve op basis van 'expert judgement' tot stand gekomen en grotendeels niet aan de hand van literatuurverwijzingen.

Het protocol is primair bedoeld om consensus te bereiken in het optimaal afstemmen van onderzoeksmethoden op de ecologie van vleermuizen. Dit om de trefkans op het vinden van aanwezige gebiedsfuncties te vergroten. Het blijft echter een trefkans, die afhankelijk van de soort en ecologie, erg verschillend is.

Het protocol is een hulpmiddel om de kwaliteit van onderzoek beter te kunnen onderbouwen, maar op zich geen garantie voor een kwalitatief goed onderzoek. Het ecologisch adviesbureau moet zorgen voor een goede uitvoering van het onderzoek aan de hand van het protocol. Het is daarbij van belang dat een in vleermuisonderzoek ervaren ecooloog blijft nadenken over de in te zetten technieken, de tijdstippen en duur van onderzoek en de te leveren inspanning in relatie tot de kenmerken van het onderzoeksgebied.

Reikwijdte van het protocol

De reikwijdte van het protocol is afgestemd op het vaststellen van gebiedsfuncties voor het aanvragen van ontheffingen voor de Flora en faunawet, op de beschikbaarheid van kennis en op het gebruik van de naar de stand van wetenschap en techniek gebruikelijke niet invasieve technieken. De consequenties voor de reikwijdte zijn als volgt:

1. De wetenschappelijke basis voor dit protocol ligt in expert judgement van vleermuisdeskundigen bij adviesbureaus en de Zoogdiervereniging. Het expert judgement is gebaseerd op veldkennis, literatuurkennis en onderlinge discussie en vormt daarmee de meest actuele stand van de wetenschappelijke kennis.
2. Het protocol waaronder de determinatie van de soorten is, uitzonderingen daar gelaten, gericht op het onderkennen van de specifieke soort, aangezien de identificatie van de soort juridisch noodzakelijk is.
3. Het protocol dekt alle voorkomende soorten in Nederland, met name bij gebruik van detectors met time expansion (TE, tijdverlenging) met digitale recorders (opnamen). Voor de meest voorkomende situaties en soorten is voldoende kennis beschikbaar om protocolhandelingen (aantal bezoeken, tijdsduur, condities voor veldwerk) te beschrijven in het veldprotocol.
Overige soorten (zoals kleine dwergvleermuis) en situaties vragen in voorkomende gevallen extra aandacht bij geprotocolleerde bezoeken of 'nader onderzoek'.
4. Vleermuisinventarisatie blijft maatwerk dat niet volledig in protocollen is te vangen. De protocollen zijn een hulpmiddel voor de ecologisch geschoolde waarnemer en geen blind te volgen voorschriften. Afwijken van de protocollen kan nodig zijn en dient in de rapportage verantwoord te worden. De beschikbaarheid van tijd en geld mag echter niet bepalend zijn voor het volgen van het protocol, de motivatie kan alleen ecologisch inhoudelijk, bijvoorbeeld dat de (goed te omschrijven) weersomstandigheden hebben geleid tot andere waarneemperiodes.
5. De benodigde personele en materiële inzet (zoals een luisterset) wordt in het protocol niet voorgeschreven. De inzet is afhankelijk van de omvang en complexiteit van het onderzoeksgebied of de te

onderzoeken objecten. Voorschriften daarvoor zijn met de huidige stand van de kennis niet beschikbaar, de inzet is gebaseerd op de deskundigheid van de onderzoeker. Gebruik van het protocol leidt tot het vaststellen van de aan- dan wel afwezigheid van soort(en) en gebiedsfuncties, en niet altijd automatisch tot het bepalen van het belang van aanwezige gebiedsfuncties voor de instandhouding van lokale (sub)populaties. Daarvoor kan nader onderzoek vereist zijn, zoals het vaststellen van het aantal aanwezige individuen, bijvoorbeeld in het kader van onderzoek naar compenserende maatregelen.

6. Het protocol gaat uit van de meest gebruikte technieken: zichtwaarnemingen (inclusief beeldmateriaal), geluidswaarnemingen (inclusief opnamen en sonogrammenanalyse), handwaarneming en (sporen)vondsten van dieren. Andere technieken zijn beschikbaar maar vragen meer specifieke werkwijzen.

Inhoud van het protocol

Het protocol bestaat uit:

1. Aanwijzingen voor het gebruik van het protocol
2. De definities van de gebiedsfuncties
3. Checklist voor het vaststellen voor welke soorten en welke gebiedsfuncties nader onderzoek is vereist: "Inschatten mogelijke aanwezigheid vleermuizen in een Flora- en faunawet vooronderzoek"
4. Een tabel met een overzicht werkwijzen op grond waarvan de aanwezigheid van soorten en gebiedsfuncties met voldoende zekerheid kunnen worden vastgesteld. (In de rekenbladversie, niet in de PDF, van het protocol zijn de veldcondities hierin opgenomen in verborgen rijen, die naar keuze zichtbaar kunnen worden gemaakt.)
5. Een tabel met een overzicht van veldcondities onder welke de aanwezigheid van soorten en gebiedsfuncties met voldoende zekerheid kunnen worden vastgesteld.

Deze onderdelen zijn opgenomen als werkbladen in dit bestand.

Literatuurreferentie:

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2010. Vleermuisprotocol 2010, 5 maart 2010. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

Copyright:

Gegevensautoriteit Natuur (www.gegevensautoriteitnatuur.nl)
 Netwerk Groene Bureaus (www.netwerkgroenebureaus.nl)
 Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl)